

De grondwet van 1848

De grondwet van Thorbecke

In 1840 doet een teleurgestelde Koning Willem I afstand van de troon. Hij wordt opgevolgd door zijn koning Willem II. In 1844 luistert men vol verwachting naar de troonrede van de nieuwe koning. Vooral de liberale kamerleden zijn benieuwd. Zij hopen dat het parlement meer inspraak te krijgen in het bestuur van Nederland.

Maar koning Willem II rept met geen woord over bestuurlijke vernieuwing. Hij wil alle macht bij zichzelf houden. Net zoals zijn vader dat deed. Veel politici zijn teleurgesteld.

Géén vernieuwing

Ook de vooraanstaande liberaal Johan Rudolph Thorbecke is teleurgesteld. Hij vindt dat de vertegenwoordigers van het volk rechtstreeks invloed moeten kunnen uitoefenen op de regering. De koning moet zijn macht delen. En daarvoor moet de grondwet worden veranderd. Hij dient een wetsvoorstel in, maar die wordt door zijn collega's niet eens aanvaard. Veel kamerleden vinden het veel te ver gaan. Ze hebben hun positie te danken aan de koning. Ze willen hem niet afvallen.

Revolutie in Europa

Maar dan is er revolutie in Europa. Overal is er ontevredenheid en kritiek op koningen. In Parijs wordt de koning verdreven. In Wenen een gehate minister weg gejaagd. In Berlijn wordt in de straten gevochten. In Amsterdam verzamelen burgers zich op de Dam. Als 'belhamels' worden ze uit elkaar gedreven en gearresteerd.

Oproer in Amsterdam. 1848

Het stelt niet veel voor, maar... Koning Willem II is nerveus. Hij heeft gezien wat er in Frankrijk met de koning is gebeurd. Hij moet het morrende volk wel tegemoet komen. Willem II bekeert zich daarom, zoals hij zelf zei: *"In 24 uur van zeer conservatief tot zeer liberaal."*

1848: een nieuwe grondwet

In 1848 geeft hij Thorbecke de opdracht een commissie te leiden die de grondwet moet wijzigen. Thorbecke gaat meteen aan de slag. Binnen een week ligt er een nieuwe, moderne grondwet op het bureau van koning Willem II. En die grondwet wordt aangenomen.

Deze nieuwe grondwet is dan misschien een dun boekje, maar tot op de dag van vandaag wel het belangrijkste politieke document van ons land. Het geeft alleen hoofdlijnen: over wie de macht uitoefent en hoe dat gebeurt. En wat de rechten zijn van de Nederlanders tegenover de staat, de grondrechten. Er staan een aantal revolutionaire veranderingen in:

- *De Tweede Kamer en de Provinciale Staten worden voortaan direct gekozen de burgers.*
- *De ministers worden nog steeds door de koning benoemd, maar moeten wel verantwoording afleggen aan het parlement.*
- *Niet de koning, maar de ministers zelf zijn voortaan verantwoordelijk voor hun beleid.*
- *De mensen krijgen vrijheid van onderwijs, drukpers, vereniging en vergadering.*

Koning Willem II is zijn politieke macht grotendeels kwijt geraakt.

